

## Příloha 2 **Sledování čtenářské gramotnosti žáků v minulosti**

Čtenářská gramotnost byla v rámci tematických šetření České školní inspekce sledována ve školních letech 2009/2010, 2012/2013 a 2015/2016, tj. v tříletých cyklech.

Tematická zpráva zachycující poznatky ze šetření pro školní rok 2009/2010<sup>21</sup> se věnovala sledování široké škály dílčích aspektů problematiky – zapracování čtenářské gramotnosti do ŠVP, dosahování cílů rozvoje čtenářské gramotnosti v kontextu celkových výsledků vzdělávání, organizace, forem a metod výuky, podpory žákům se SVP a zohledňování čtenářské vyspělosti žáků či využití zdrojů na podporu rozvoje čtenářské gramotnosti. Hlavní závěry v tomto ohledu zdůraznily absenci národní strategie rozvoje čtenářské gramotnosti a poukázaly na využití spíše dílčích opatření pro rozvoj čtenářské gramotnosti ze strany škol. Příležitosti ke zlepšení byly spatřeny mimo jiné v posílení odbornosti pedagogických pracovníků v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti, ve vyšším zohlednění individuálních potřeb žáků, ve zkvalitňování vazby na další vzdělávací oblasti, především pak informační gramotnost, ve zlepšování vybavenosti škol pro výuku čtenářské gramotnosti a v rozvíjení systémů hodnocení úrovně čtenářské gramotnosti.

Tematická zpráva pro školní rok 2012/2013<sup>22</sup> položila vyšší důraz na vlastní pedagogický proces – projevy a dovednosti žáků, klima třídy, organizaci, formy a metody výuky a podmínky a přijatá opatření pro rozvoj čtenářské gramotnosti. Hlavní poznatky této tematické zprávy poukázaly na význam kvality pedagogického procesu (např. využití více metod podporujících rozvoj čtenářské gramotnosti žáků) pro rozvoj čtenářské gramotnosti, přičemž ve srovnání s tematickou zprávou pro školní rok 2009/2010 bylo pozorováno zlepšení dovedností a projevů žáků.

Tematická zpráva pro školní rok 2015/2016<sup>23</sup> pracovala s nově formulovanou definicí čtenářské gramotnosti (viz podkapitola 1.2). Hodnocení se zaměřilo na následující oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti:

- podmínky rozvoje čtenářské gramotnosti (např. vybavenost školy knihovnou či informačním/studijním centrem, vzdělávání a kompetence učitelů, zakotvení cílů čtenářské gramotnosti v ŠVP a další),
- organizace, formy a metody výuky čtenářské gramotnosti (např. čtení ve výuce, včetně vazby na jiné předměty než český jazyk, činnosti ve výuce z pohledu učitele, činnosti ve výuce z pohledu žáka),
- sledování vzdělávacích výsledků žáků v oblasti čtenářské gramotnosti,
- vztah žáků ke čtenářské gramotnosti.

Pro zajištění vstupních informací byly využity různé zdroje informací, včetně dotazníků pro ředitele a učitele škol, hospitačních záznamů, žakovské ankety či výsledků výběrového zjišťování úrovně čtenářské gramotnosti žáků 6. ročníku základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií, respektive 1. ročníku vybraných oborů středních škol. Hlavní poznatky tematické zprávy poukázaly především na příležitosti vztahující se k zařazování více náročných aktivit pro rozvoj čtenářské gramotnosti žáků a na hrozby spojené se zhoršujícím se vztahem žáků ke čtenářství v pozdějších ročnících studia. Specificky pak byla uvedena potřeba zaměřit pozornost na horší výsledky studijně nezaměřených žáků, ale rovněž na slabší výsledky chlapců a obecně výsledky všech žáků v krajích s dlouhodobě nedostatečnými výsledky.

Výsledky žáků související se čtenářskou gramotností byly ověřovány rovněž v rámci národních zjišťování realizovaných Českou školní inspekcí. Ve školním roce 2012/2013 byl

21 ČŠI (2011). *Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v předškolním a základním vzdělávání. Tematická zpráva.* Praha: Česká školní inspekce.

22 ČŠI (2013). *Podpora rozvoje matematické, finanční a čtenářské gramotnosti. Tematická zpráva.* Praha: Česká školní inspekce.

23 ČŠI (2016). *Rozvoj čtenářské, matematické a sociální gramotnosti na základních a středních školách ve školním roce 2015/2016. Tematická zpráva.* Praha: Česká školní inspekce.